

СТАНОВИЩЕ

от проф., д. ик. н. Лучиян Ангелов Милков, преподавател в УНСС, гр. София, Факултет „Управление и администрация“, Катедра „Публична администрация“, на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“

Област на висше образование: 1. Педагогически науки

Професионално направление: 1. 1. Теория и управление на образованието

Докторска програма: Управление на образованието

Автор: Марияна Валентинова Бизова- Георгиева

Тема: „КОМПЕТЕНТНОСТИ НА УЧИЛИЩНИЯ ДИРЕКТОР“

Научен ръководител: проф., д. п. н. Пламен Радев Иванов, Катедра „Педагогика и управление на образованието“, при Педагогическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

Със заповед № Р33 1073 от 09. 03. 2018 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определен за външен член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Компетентности на училищния директор“, за придобиване на образователната и научна степен „доктор“, в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление: 1. 1. Теория и управление на образованието, докторска програма: „Управление на образованието“

Автор на дисертационния труд: Г-жа Марияна Валентинова Бизова- Георгиева-редовен докторант към Катедра „Педагогика и управление на образованието“, с научен ръководител проф., д. п. н. Пламен Радев Иванов от ВУЗ: Пловдивски университет, Педагогически факултет, катедра „Педагогика и управление на образованието“

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Представеният от Марияна Бизова комплект-материали на хартиен носител е в съответствие с Чл. 36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ и включва следните документи:

- молба до Ректора на ПУ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд;
- автобиография;
- нотариално заверено копие от диплома за висше образование (ОКС „магистър“);
- заповеди за записване в докторантура;
- заповед за провеждане на изпит от индивидуалния план и съответен протокол за издържан изпит по специалността с отличен успех;
- протоколи от катедрени съвети, свързани с докладване на готовност за откриване на процедурата и с предварително обсъждане на дисертационния труд;
- дисертационен труд;
- автореферат;
- списък на научните публикации по темата на дисертацията;
- копия на научните публикации;
- списък на забелязани цитирания;
- декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;
- справка за спазване на специфичните изисквания на съответния факултет.

Марияна Бизова е получила ОКС „Бакалавър“ в ПУ „Паисий Хилендарски“, ПФ, специалност „Педагогика“ в периода от 1997 г.- 2001 г.

От 2001 г. до 2003 г. придобива ОКС „Магистър“ по програма „Приложна социална психология“, професионална квалификация „Психолог“ към катедра „Психология“ при ПУ „Паисий Хилендарски“.

От 2004 г. до 2007 г. се обучава в Център за дистанционно обучение на УНСС- гр. София в магистърска програма „Икономика и организация на труда“ и придобива специалност „Икономист“.

От 01. 03. 2014 г. до 21. 04. 2017 г. е редовен докторант към катедра „Педагогика и управление на образованието“ при ПФ на ПУ „Паисий Хилендарски“. Отчислена е с право на защита, насрочена за 25. 05. 2018 г.

Притежава отлична професионална подготовка, богат практически опит, придобит в успешна практическа дейност като педагогически съветник и помощник-директор по учебната дейност на училище. Владее отлично четири езика: френски, английски, испански и руски.

2. Актуалност на тематиката

Предоставеният ни за рецензиране дисертационен труд е особено актуален в настоящия момент от развитие на нашето образование- в действие е нов закон за предучилищното и училищно образование, публикувани са и се работи по няколко нови Държавни образователни стандарта, където особено внимание се обръща на личността на директора като ръководител на образователната институция и мениджър в процесите на управление на дейността на системата, която ръководи. За успешно реализиране на Държавните образователни стандарти и целите на обучението и образованието, от особена важност са компетентността и компетенциите на училищния директор, които му дават възможност за разкриване на идеи, способности, организационен талант и възможности при управлението на училището.

Изведените в дисертацията цел и задачи напълно отговарят на изследваната проблематика.

3. Познаване на проблема

Ерудицията, компетентността и сериозният педагогически опит на Марияна Бизова й гарантира отлично познаване на издигнатата проблематика. В дисертацията са налице сериозни опити за творчески анализ на използваните литературни източници, които са съпроводени с позоваване и защита на собствени постановки, позиции и възгледи. В професионалния си път тя, като педагогически съветник и помощник директор по УД, работи с училищни настоятелства, с родителски комитети и родители по различни психолого-педагогически, организационни и методически проблеми, свързани, най-вече, с търсене на пътища за близко взаимодействие между училището и родителите за реализация на поставените, в законите и другите нормативни актове от областта на образованието, задачи от областта на социализацията, развитието, възпитанието, образованието и обучението на децата. Именно тук, се заражда интересът й към личността на училищния директор- подготовка, образование, дейности, отговорности, който, по-късно, прераства в тема на дисертационно изследване.

4. Методика на изследването

„Длъжността училищен директор има изключително широк обхват и е от критично значение за успешното изпълнение на мисията на училището като образователна организация. Необходимо е лицето, което заема тази длъжност, да е компетентно и напълно наясно с предизвикателствата, които му предстоят, тъй като ежедневно влиза в ролите на консултант по образователния процес, бюджетен анализатор, доставчик и разпределител на ресурси, специалист „връзки с обществеността“, инспектор, медиатор, отговорник за безопасността, здравето, реда и дисциплината, мениджър, лидер и администратор“ (Дис., с. 4). Именно, поради сложността на професията „директор“, при проучването се налага използването на богата гама от изследователски методи, които гарантират получаването на отличен доказателствен материал, който да бъде подложен на компетентен анализ от докторанта.

Методическият инструментариум е умело подбран от научния ръководител и докторантката и позволява постигане и реализиране на поставените цел и задачи, решавани в дисертационния труд. От получените резултати е видно, че избраната методология и методика дават надеждни данни от изследването и гарантират качествения им анализ, изводи и резултати, както за теорията, така и практиката на българското училище.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертацията е в обем от 240 стандартни машинописни страници и съдържа всички необходими компоненти за научен труд от този вид: увод, три обширни глави, заключение, придружено с изводи, ползвана литература и приложения.

Използваната литература съдържа 157 източника, от които 13 на кирилица и 144 на латиница, 5 нормативни документа, 4 интернет ресурса. В рамките на изложението са включени 29 диаграми, 42 таблици и 4 фигури. Към дисертацията има и 7 допълващи приложения. По този начин, пред Марияна Бизова се открива богата възможност за придобиване на сериозна осведоменост по изследваната актуална проблематика, сравняване на собствения опит и познания с най-новите теоретични постановки за мястото и ролята на директора в бързо променящата се българска образователна система.

Налице е строга последователност и приемственост при реализацията и доказването на всяка от поставените задачи в отделните глави. По този начин се дава отговор на всички въпроси, които вълнуват докторанта.

Към всяка от трите глави на дисертационното изследване са намерили място обобщения и изводи, които дават реална представа за получените резултати във всяка част от труда. Конструираният теоретичен длъжностен компетентностен модел на училищния директор детайлизира, обогатява и разширява действащата нормативна уредба, касаеща професионалната компетентност на българския училищен директор, доказателство за което е поместено в глава трета от настоящото дисертационно изследване.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Налице са 5 публикации на г-жа Марияна Бизова, в които е апробирано дисертационното изследване- от 2016 г. до 2018 г. Те са публикувани в реферирани научни издания с редакционна колегия и ISSN и ISBN- списания, сборници с доклади от наши конференции. Всички притежават обстоен анализ на проблемите, свързани с мястото и ролята на училищния директор и водещите компетенции, които трябва да притежава. Личи авторовият почерк чрез използвани изрази и термини, опирани на водещи педагогически теории в изследваната област.

Основните части и идеи от публикациите на г-жа Бизова са намерили място в дисертацията и, по този начин, се реализира приемствеността между частното, еднократно научно изследване и многогодишното дисертационно. Пред автора се разкрива възможността за апробация, изчистване, в научно отношение, на основните замисли и обогатяване на изследването с данни и факти.

Дисертационното изследване е собствен авторов труд. Това е видно от анализ на публикациите от 2016 г. до момента. Стилът на писане, тезаурусът и езикът, използван от докторантката, са едни и същи и строго научни. Това говори за последователност и приемственост в научната дейност на Марияна Бизова .

Формулираните приноси и получени резултати са нейна лична заслуга.

7. Автореферат

Авторефератът притежава всички необходими елементи и повтаря в съкратен вид дисертационното изследване. Не са открити разминавания между него и дисертацията. Той е структуриран, според изискванията на закона и правилника за приложение на закона, правилника на ПУ „Паисий Хилендарски“. В него са отразени основните

резултати, намерили място в дисертационното изследване. Налице е опит и демонстрирани възможности за представяне на дисертационното изследване в един стегнат, строг и умален вид, без да се нарушава логиката на изложението и последователността на изследваните проблеми.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Подчертавам, че дисертационният труд е сериозен успех за Марияна Бизова и нейния научен ръководител- проф., д. п. н. Пламен Радев. Получените резултати надминават т. н. „местни“ и „регионални“ граници и достигат до значимост от национален аспект. Поради това, горещо препоръчвам трудът да бъде издаден като монографично изследване и предложен на МОН, РУО в страната и с него да бъдат запознати директорите на образователните институции у нас. Дълбоко съм убеден, че резултатите от дисертационното изследване ще бъдат посрещнати с разбиране и педагогическа колегиалност, тъй като са реални, действителни и абсолютно приложими в професионалната практика на учители, педагогически съветници, училищни психолози, помощник директори и, най-вече, директори на всички видове учебни заведения у нас.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационното изследване съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в педагогическата наука, и, по-специално, в областта на теорията на възпитанието и организацията и управлението на образованието, в областта на дейността на директора на училището и неговите компетенции.

Получените резултати отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания на Педагогическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че докторантката Марияна Валентинова Бизова-Георгиева притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност 1. Педагогически науки; 1. 1. Теория и управление на образованието, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно-педагогическо изследване и извеждането и формулирането на обстойни и сериозни изводи и препоръки за практиката на българското училище и неговия ръководител-директора.

Поради гореизложеното, **убедено давам своята положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси. Предлагам на Почитаемото Научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Марияна Валентинова Бизова-Георгиева в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление: 1. 1. Теория и управление на образованието, докторска програма: „Управление на образованието“.

17. 04. 2018 г.

Изготвил становището:

Гр. София

(Проф., д. ик. н. Лучиян Ангелов Милков)